

הארץ, 15 בנובמבר 1999

חשודים לא רגילים / עוזי בניזמן

שופטת בית המשפט העליון אומרת על חשד שהוטל בה- להד"ם, ובלבו של חלק מהציבור מוסיף לכרסם הספק אם אפשר להאמין לדבריה. גם כאשר גרסתה מקבלת חיזוק חד-משמעי מראש השב"כ, וגם כאשר ראיות נסיבתיות והשכל הישר תומכים בדבריה – מוסיף צל של חוסר אמון להעיב עליה והוא מתפשט לעבר בית המשפט העליון כולו. זו תוצאה של סדרה מרוכזת של מתקפות על מערכת אכיפת הצדק, המבלבלת את הציבור ומערערת את אמונו בה.

השופטת דורית בייניש הודיעה מפורשות כי לא אמרה את הדברים המיוחסים לה בסיכום שכתב נועם סולברג, שלוש שנים לאחר המעמד שבו אישרה כביכול להפעיל את אבישי רביב באופן שיפליל אדם אחר. ראש השב"כ, עמי איילון, הבהיר שברישומי השב"כ אין שום אסמכתה לאישור האמור שנתנה כביכול בייניש. זאת ועוד, בייניש התפרסמה במאבקה למען טוהר כפיים בשב"כ ואף נקלעה לעימותים עם ראש השב"כ בתחום זה (יחד עם דן מרידור). גם לו הסכימה להצטרף לקנוניה מעין זו, לא סביר שהייתה נותנת יד לכך בדיון בפורום רחב. על אף כל אלה, הצליח מיכאל איתן ליצור רושם שיש משהו אפל בפרשה הזאת וחיזק בכך את התיאוריה המופרכת של הקשר שעמד, כביכול, מאחורי רצח יצחק רבין.

יוסי ביילין החליט להחליף את מנכ"ל משרד המשפטים. זו זכותו הפורמאלית והעניינית, אף שבכך הוא מפר מסורת ארוכת שנים ששמרה על אופיו המקצועי של משרד המשפטים. מעתה תהיה גם משרת מנכ"ל המשרד הזה קו מטרה במרוץ של מינויים פוליטיים. מאבקם של נילי ארד ויוסי ביילין, שביסודו הוא אישי ונובע מרצונו של השר לעבוד עם איש אמונו ומרצונה של המנכ"לית לשמור על כבודה, לובש ממדים מנופחים כאילו המחלוקת עקרונית ונוגעת ליסודות השיטה שעל פיה מתנהלת המערכת המשפטית.

פרקליטיו של הזוג נתניהו דורשים מהמשטרה שלא תגבש את ממצאי חקירתה לכלל המלצות אלא תעביר אותם לפרקליטות כדי שזו תפסוק את דברה. משמעות הדרישה- ראש הממשלה לשעבר אינו נותן אמון במשטרה שעליה היה הממונה העליון אך לפני חמישה חודשים. מה שהתחיל בדה-לגיטימציה של המשטרה עלול להסתיים בריסוק מעמדם של בתי המשפט ובהרס יסודות המשטר.

לא לה מצטרפות אבחנותיה הדעתניות של פרופ' רות גביזון (במוסף "הארץ" 12.11) על מערכת אכיפת החוק; גביזון מוצאת אצלה הסתגרות, אליטיזם, ומגמה לכפות ערכים מערביים-חילוניים-ליברליים על אוכלוסייה שאינה מעוניינת בהם. היא מזהירה, בין השאר, מפניה גישתו השיפוטית של אהרון ברק ומפני תפישתו הגורפת את תפקידו.

התוצאה המצטברת של המתקפות הללו היא התרופפות האדן האחרון שעליו נשען אמון הציבור בתקינותה של שיטת המשטר שעל פיה מנוהלים חייו. לא בטוח שהתוצאה ההרסנית הזאת מחויבת המציאות; יש מקום לדרג את חומרת הטענות נגד מערכת עשיית הצדק ולזהות את מניעי תוקפיה. לא דין האשמותיהם של פרקליטים אינטרסנטים כדין ביקורתה המלומדת של מומחית לתורת המשפט ולזכויות האדם. לא דין עלבונה האישי של מנכ"לית מפוטרת כדין הרושם הנבזי שנותר מסילוף התבטאויותיה של בייניש.

בדבריה מצביעה פרופ' גביזון על סוגיות עקרוניות הראויות לדיון ציבורי נרחב: הרפורמה המתוכננת בבית המשפט, זיקתה של ישראל לנורמות השלטוניות והמשפטיות של מדינות המערב, נטייתה של המערכת השיפוטית להסתגר בתוך עצמה. לעומת זאת, מסוכן ולא צודק להפוך את המסמך שעסק באבישי רביב למנוף לקעקוע מעמדה של פרקליטות המדינה. אין גם סיבה ממשית לתת משקל לטענותיהם של פרקליטי נתניהו נגד המשטרה ואפילו לא לקובלנותיה של צמרת משרד המשפטים על הדחתה של נילי ארד.